

PHILIP KERR

ΜΟΙΡΑΙΑ ΠΡΑΓΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΘΗΝΑΚΗΣ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ

ISBN 978-960-04-4400-1

Τίτλος πρωτοτύπου:

Philip Kerr: «Prague fatale»

Μετάφραση: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΘΗΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνη διορθώσεων: ΜΑΡΙΑ ΣΠΑΝΑΚΗ

Επιμέλεια-Διόρθωση: ΑΛΕΚΑ ΠΛΑΚΟΝΟΥΡΗ

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Copyright © 2011 by Philip Kerr

© Για την έκδοση στα ελληνικά, Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2013

www.kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Και πάλι στην Τζέιν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Δευτέρα-Τρίτη, 8-9 Ιουνίου 1942

Ήταν μια ωραία, ζεστή μέρα όταν μαζί με τον Ράινχαρντ Τρίσταν Όιγκεν Χάιντριχ, το στρατηγό των Ες Ες, τον Προστάτη του Ράιχ στη Βοημία και στη Μοραβία, επέστρεψα από την Πράγα στο σταθμό Ανχάλτερ του Βερολίνου. Φορούσαμε κι οι δυο μας τη στολή της Υπηρεσίας Ασφαλείας των Ες Ες, αλλά εγώ, σε αντίθεση με το στρατηγό, ήμουν ένας άνθρωπος με χοροπηδηχτό βήμα, με ένα σκοπό στο κεφάλι μου και χαμόγελο στην καρδιά μου. Χαιρόμουν που βρισκόμουν στην πόλη όπου γεννήθηκα. Αποζητούσα ένα ήσυχο βράδυ με ένα καλό μπουκάλι Μακενσοτέντερ και μερικά πούρα Κεμάλ, που είχα απαλλοτριώσει από τις προσωπικές προμήθειες του Χάιντριχ, από το γραφείο του στο Κάστρο Χράντσανι. Δεν ανησυχούσα πάντως καθόλου για το αν θα έπαιρνε χαμπάρι την αμελητέα κλοπή. Για τίποτα δεν ανησυχούσα πολύ. Ήμουν ό,τι δεν ήταν ο Χάιντριχ. Ήμουν ζωντανός.

Οι εφημερίδες στο Βερολίνο άφησαν να διαρρεύσει ότι ο άτυχος Προστάτης του Ράιχ είχε δολοφονηθεί από μια ομάδα Εγγλέζων αλεξιπτωτιστών τρομοκρατών, που είχαν προσγειωθεί στη Βοημία. Ήταν λίγο πιο περίπλοκο απ' αυτό, μόνο που δεν σκόπευα ν' ανοιξώ το στόμα μου. Όχι ακόμη. Όχι για πολύ. Ίσως ποτέ.

Είναι δύσκολο να πει κανείς τι συνέβη στην ψυχή του Χάιντριχ, δεδομένου βέβαια ότι είχε ψυχή. Μάλλον ο Δάντης θα μπορούσε να μου δώσει τα φώτα του, αν ποτέ σκόπευα να πάω να τον ψάξω κάπου στον Κάτω Κόσμο. Από την άλλη έχω πολύ καλή εικόνα για το τι συνέβη στο σώμα του.

Ο καθένας απολαμβάνει μια καλή κηδεία και οι ναζί δεν αποτελούσαν εξαίρεση, χαρίζοντας στον Χάιντριχ το καλύτερο κατευόδιο που κάθε ψυχωτικός, αιμοσταγής δολοφόνος θα είχε ελπίζει. Όλο το σκηνικό ήταν τόσο υψηλού επιπέδου, που νόμιζες ότι κάποιος σατράπης της Περσικής Αυτοκρατορίας είχε χάσει τη ζωή του σε μια λαμπρή, νικηφόρα μάχη – και φαινόταν ότι παρείχαν τα πάντα, εκτός από την τελετουργική θυσία μερικών εκατοντάδων σκλάβων – παρότι, αν σκεφτείς το πώς κατέληξε ένα τσεχικό χωριουδάκι μεταλλωρύχων ονόματι Λίντιτσε, έκανα λάθος.

Από το σταθμό ο Χάιντριχ μεταφέρθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο του Αρχηγείου της Γκεστάπο, όπου έξι άντρες της τιμητικής φρουράς, φορώντας τις μαύρες στολές τους, φυλούσαν τη σορό για λαϊκό προσκύνημα. Ήταν ευκαιρία για πολλούς Βερολινέζους να τραγουδήσουν το «Ντιγκ-Ντογκ! Η μάγισσα πέθανε!»,* ενώ έριχναν κλεφτές ματιές, όρθιοι στις μύτες των ποδιών τους, στο Παλάτι του Πρίγκιπα Άλμπρεχτ. Μαζί με άλλες σχεδόν επικίνδυνες δραστηριότητες, όπως το σκαρφάλωμα στην κορυφή του παλιού πύργου της ραδιοφωνίας στο Σαρλότεμπουργκ ή την οδήγηση στην όχθη στη λεωφόρο Άβους, ήταν ωραία να 'χεις να κοκορεύσαι ότι τα έκανες αυτά.

Στο ραδιόφωνο εκείνη τη νύχτα ο Φύρερ εκφωνούσε τον επίκληδο του νεκρού Χάιντριχ και τον περιέγραφε ως «τον άντρα με τη σιδηρά καρδιά», πράγμα που υποθέτω το έλεγε για καλό. Αλλά

* Τραγούδια από τον *Μάγο του Οζ* με τα οποία οι ήρωες γιόρτασαν το θάνατο της Κακιάς Μάγισσας της Ανατολής. (Σ.τ.Μ.)

και πάλι ίσως ο δικός μας μοχθηρός Μάγος του Οζ να είχε απλώς μπερδέψει τον Τενεκεδένιο με το Δειλό Λιοντάρι.

Την επομένη, με πολιτικά ρούχα και νιώθοντας πέρα για πέρα άνθρωπος, βρέθηκα με χιλιάδες άλλους Βερολινέζους έξω από την Καγκελαρία του Νέου Ράιχ, προσπαθώντας να φανώ εξίσου συντετριμμένος με τη μυρμηγκοφωλιά των τυφλών οργάνων του Χίτλερ, που ξεχύθηκαν από το μέγαρο της Καγκελαρίας για να ακολουθήσουν τον αστραποβόλο κιλλίβαντα που μετέφερε το σημαιοστολισμένο φέρετρο του Χάιντριχ ανατολικά, κατά μήκος της Φος Στράσε, και μετά βόρεια, στη Βίλχελμ Στράσε, προς την τελευταία κατοικία του στρατηγού στο Κοιμητήριο Ινβαλίντεν, δίπλα σε μερικούς πραγματικούς Γερμανούς ήρωες, όπως ο Φον Σάνχοστ, ο Ερνστ Ούντετ και ο Μάνφρεντ φον Ριχτόφεν.*

Κανείς δεν αμφισβητούσε την ανδρεία του Χάιντριχ: η παρορμητική, μισοτελειωμένη προσφορά του στη Λουφτβάφε, την ώρα που οι περισσότεροι μεγαλογαλονάδες έμεναν στην ασφάλεια των μετόπισθεν και στα ζεστά καταφύγια τους, ήταν το πιο εμφανές παράδειγμα της γενναιότητάς του. Υποθέτω ότι ο Χέγκελ θα αναγνώριζε τον ηρωισμό του Χάιντριχ ως την ενσάρκωση του πνεύματος των αυταρχικών ημερών μας. Κατά τη γνώμη μου όμως οι ήρωες πρέπει να έχουν πάρε δώσε με τους θεούς και όχι με τις σκοτεινές και διαταραγμένες δυνάμεις των Τιτάνων. Ειδικά στη Γερμανία. Οπότε δεν μου καιγότανε καρφάκι που τον έβλεπα νεκρό. Εξαιτίας του Χάιντριχ ήμουν αξιωματικός στην Υπηρεσία Ασφαλείας. Και σύρθηκα να κερδίσω το σπιλωμένο, ασημένιο παράσημο, το επάρατο σύμβολο της μακράς θητείας μου πλάι στον Χάιντριχ, σφραγίδα του μίσους, του φόβου και, μετά την επιστροφή μου από το Μινσκ, και της ενοχής.

Αυτά εννέα μήνες πριν. Συνήθως προσπαθώ να μην τα σκέ-

* Γερμανοί ήρωες του Πρώτου Παγκοσμίου πολέμου. (Σ.τ.Μ.)

φτομαι, αλλά, όπως παρατήρησε ένας άλλος διάσημος Γερμανός παράφρων, είναι δύσκολο να κοιτάς πάνω από την άκρη της αβύσσου χωρίς και η ίδια η άβυσσος να σε κοιτά.*

* Αναφορά στο γνωστό απόφθεγμα του Νίτσε. (Σ.τ.Ε.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Σεπτέμβριος 1941

Η σκέψη της αυτοκτονίας πραγματικά με γαληνεύει: μερικές φορές είναι ο μόνος τρόπος για να περάσω μια νύχτα αϋπνίας.

Μια τέτοια νύχτα – και είχα πολλές τέτοιες – έλυνα το αυτόματο πιστόλι μου, ένα Walther, και λάδωνα σχολαστικά κάθε κομμάτι του. Είχα δει τόσες περιπτώσεις αφλογιστίας επειδή κάποιος δεν είχε ένα καλολαδωμένο όπλο και τόσες αυτοκτονίες είχαν πάει στραφί εξαιτίας μιας σφαίρας που πέρασε το κρανίο κάποιου σε οξεία γωνία. Μέχρι που άδειαζα τη μικροσκοπική θαλάμη, η οποία ήταν ένας μονός γεμιστήρας, και γυάλιζα κάθε σφαίρα βάζοντάς τες στη σειρά, σαν κομψά, μολυβένια στρατιωτάκια, προτού διαλέξω το καθαρότερο, το φωτεινότερο και το εντονότερο, για να του δώσω τη χαρά να είναι επικεφαλής των υπολοίπων. Ήθελα απλώς τις καλύτερες για να ανοίξω πρώτα μια τρύπα στον τοίχο του κελιού, δηλαδή του χοντρού κρανίου μου, και μετά ένα τούνελ μέσα στις μεγάλες σπείρες της μελαγχολίας, δηλαδή του μυαλού μου.

Όλα αυτά ίσως εξηγούν γιατί τόσες αυτοκτονίες αναφέρονται λανθασμένα στους μπάτσους. «Απλώς καθάριζε το όπλο του κι αυτό εκπυροσκόρησε», είπε η σύζυγος του θύματος.»

Φυσικά τα όπλα εκπυροσκοροτούν συνεχώς και μερικές φορές

μέχρι που σκοτώνουν αυτόν που τα κρατά – πρώτα όμως πρέπει να βάλεις την κρύα κάννη στο κεφάλι σου – στο πίσω μέρος είναι καλύτερα – και να τραβήξεις την αναθεματισμένη τη σκανδάλη.

Μια δυο φορές έφτασα να βάλω μια δυο διπλωμένες πετσέτες κάτω από το μαξιλάρι μου και ξάπλωσα με τον διακαή πόθο να τελειώνω μ' αυτό το αστείο. Ακόμα και με την παραμικρή τρύπα το αίμα κυλά ποτάμι από ένα κεφάλι. Θα ξάπλωνα και θα κάρφωνα το βλέμμα μου στο σημείωμα αυτοκτονίας, που θα είχα γράψει στο καλό μου χαρτί – που είχα αγοράσει στο Παρίσι – και θα είχα φροντίσει να βάλω στο πλαίσιο του τζακιού, γραμμένο για τον κανένα.

Με κανένα δεν είχα έτσι κι αλλιώς στενή σχέση τώρα που τελείωνε το καλοκαίρι του 1941.

Λίγο καιρό μετά με έπαιρνε πού και πού ο ύπνος. Τα όνειρα όμως που έβλεπα ήταν ακατάλληλα για κάποιον κάτω απ' τα είκοσι ένα. Μάλλον ήταν ακατάλληλα και για τον Κόνραντ Βάιτ* ή τον Μαξ Σρεκ.** Μια φορά πετάχτηκα από ένα τέτοιο τρομαχτικό, ζωντανό όνειρο, που μου έκοψε τη χολή, ώστε πυροβόλησα με το πιστόλι μου καθώς ανακάθισα αλαφιασμένος στο κρεβάτι. Το ρολόι στην κάμαρά μου – το επιτοίχιο, βιεννέζικο ρολόι της μαμάς μου – δεν θα ήταν ποτέ πια το ίδιο.

Άλλες νύχτες απλώς ξάπλωνα περιμένοντας το γκρίζο φως να δυναμώσει στις άκρες της σκονισμένης κουρτίνας, περιμένοντας το απόλυτο κενό μίας ακόμα μέρας.

Η αντοχή ήταν άχρηστη πια. Δεν ήταν καν μια στάση γενναιότητας. Η ατέρμονη ανάκριση του αξιολύπητου εαυτού μου δεν έφερνε μεταμέλεια, μόνο αυτοοικτιρισμό. Στα μάτια όλων ήμουν αυτός που υπήρξα πάντοτε: ο Μπέρνι Γκούντερ, διευθυντής

*Γερμανός ηθοποιός, πρωταγωνιστής στην ταινία *Το εργαστήριο του δόκτορα Καλιγκάρι*. (Σ.τ.Μ.)

** Γερμανός ηθοποιός, πρωταγωνιστής στην ταινία *Νοσφεράτου* του Φρίντριχ Μορνάου. (Σ.τ.Μ.)

Εγκληματολογικού στο Άλεξ.* Κι έτσι δεν ήμουν παρά μόνο η θολή εικόνα αυτού που υπήρξα κάποτε. Ένα ψέμα. Ένα συνονθύλευμα αισθημάτων, που τα ένιωθα σφίγγοντας τα δόντια, με έναν κόμπο στο λαιμό και με ένα απαίσιο, μοναχικό κενό που αντηχούσε στο βάθος της κοιλιάς μου.

Γυρίζοντας όμως από την Ουκρανία, δεν ήμουν μόνο εγώ που ένιωθα αλλιώς, ήταν και το Βερολίνο. Ήμασταν σχεδόν δύο χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από το μέτωπο, αλλά ο πόλεμος ήταν παντού. Αυτό δεν είχε καθόλου να κάνει με τη RAF, τη Βρετανική Βασιλική Αεροπορία, η οποία, παρά τις υποσχέσεις του Χοντρο-Χέρμαν** ότι δεν θα έπεφτε ούτε για δείγμα βόμβα στη γερμανική πρωτεύουσα, είχε καταφέρει να δείχνει σποραδικά το ολέθριο μπόι της στον βραδινό ουρανό μας. Ωστόσο το καλοκαίρι του 1941 δεν έκανε την εμφάνισή της. Όχι, τώρα μας επηρέαζε η Ρωσία, κάθε πλευρά της ζωής μας, από το τι διέθεταν τα καταστήματα έως το πώς γεμίζαμε τον ελεύθερο χρόνο μας – για λίγο καιρό απαγορευόταν ο χορός – και το πώς τριγυρνούσαμε στην πόλη.

«Οι Εβραίοι είναι η συμφορά μας», διακήρυσσαν οι ναζιστικές εφημερίδες, αλλά κανένας στην πραγματικότητα δεν έπαιρνε στα σοβαρά το σύνθημα του Φον Τράιτσκε*** το φθινόπωρο του 1941 – και οπωσδήποτε όχι όταν εμφανίστηκε η πιο προφανής και προσωπική καταστροφή, που μόνο με τη Ρωσία μπορούσες να τη συγκρίνεις. Ήδη η εκστρατεία στα ανατολικά δεν ήταν τόσο ορμητική – και εξαιτίας της Ρωσίας και των τεράστιων ανα-

* Συντομογραφία της Αλεξάντερπλάτς στο Βερολίνο, όπου βρίσκονταν τα κεντρικά γραφεία της αστυνομίας και της Υπηρεσίας Ασφαλείας των ναζί. (Σ.τ.Μ.)

** Προσωνύμιο του αρχιστράτηγου Χέρμαν Γκέριγγκ, του υπ' αριθμόν δύο αξιωματούχου του ναζιστικού καθεστώτος του Χίτλερ. (Σ.τ.Μ.)

*** Χάινριχ φον Τράιτσκε (1834-1896): Εθνικιστής ιστορικός και συγγραφέας κατά την περίοδο της Γερμανικής Αυτοκρατορίας. (Σ.τ.Μ.)

γκών του στρατού μας το Βερολίνο έμοιαζε περισσότερο με πρωτεύουσα μπανανίας που της είχαν τελειώσει οι μπανάνες, αλλά και οτιδήποτε άλλο μπορεί να βάλει ο νους σου.

Είχαμε λίγη μπύρα και συχνά δεν είχαμε καθόλου. Οι ταβέρνες και τα μπαρ ήταν κλειστά μία μέρα τη βδομάδα, μετά δύο, μερικές φορές όλα μαζί, και ύστερα από λίγο καιρό είχαμε μόνο τέσσερα μπαρ στην πόλη όπου μπορούσες να πεις ένα ποτήρι μπύρα σαν άνθρωπος. Όχι δηλαδή πως όταν τύχαινε να πεις καμία, έμοιαζε με μπύρα. Το ξινό, καφετί, γλυφό νερό που μας σέρβιραν με πίκρα στο ποτήρι μας μου θύμιζε τις γεμάτες υγρά και τρύπες από κοχύλια λίμνες της Χώρας του Κανένα,* στις οποίες μερικές φορές ήμασταν υποχρεωμένοι να ταμπουρωθούμε. Για έναν Βερολινέζο αυτό ήταν πραγματικά συμφορά. Ήταν αδύνατον να βρεις αλκοόλ, κι αυτό σήμαινε ότι ήταν σχεδόν αδύνατον να μεθύσεις και να ξεχαστείς, πράγμα που αργά τη νύχτα με έσπρωχνε να καθαρίζω το πιστόλι μου.

Οι μερίδες του κρέατος ήταν το ίδιο απογοητευτικές για ένα λαό για τον οποίο το λουκάνικο, κάθε λογής λουκάνικο, ήταν τρόπος ζωής. Υποτίθεται ότι στον καθένα μας αναλογούσαν πεντακόσια γραμμάρια τη βδομάδα, αλλά όταν τύχαινε να υπάρχει κρέας, το πολύ πολύ να έπαιρνες μόνο πενήντα γραμμάρια με το κουπόνι των εκατό γραμμάρίων.

Στη συνέχεια, λόγω κακής σοδειάς, οι πατάτες εξαφανίστηκαν από προσώπου γης. Το ίδιο και τα άλογα που έσερναν τις καρότσες με το γάλα – όχι ότι είχε και πολλή σημασία, μια και δεν υπήρχε καθόλου γάλα στις καρδάρες. Μόνο γάλα σκόνη είχαμε, αυγά σκόνη επίσης, και τα δύο είχαν τη γεύση του σοβά που έπεφτε απ' τα ταβάνια μας ύστερα από τους βομβαρδισμούς της

* No man's land ή Terra nemo ονομαζόταν στον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο η έκταση ανάμεσα στα χαρακώματα των δύο αντιμαχόμενων στρατευμάτων, όπου καμία πλευρά δεν ήθελε να κινηθεί ανοιχτά, φοβούμενη την επίθεση του αντιπάλου. (Σ.τ.Ε.)

RAF. Το ψωμί έμοιαζε με πριονίδι και πολλοί έκοβαν το κεφάλι τους ότι ήταν κιόλας. Τα κουπόνια για τα ρούχα ισοδυναμούσαν με τα καινούργια ρούχα του βασιλιά και τίποτα παραπάνω. Ήταν αδύνατον να αγοράσεις ένα καινούργιο ζευγάρι παπούτσια και ήταν σχεδόν απίθανο να βρεις τσαγκάρη να σου επιδιορθώσει τα παλιά. Όπως όλοι οι επαγγελματίες, οι περισσότεροι τσαγκάρηδες του Βερολίνου ήταν στο στρατό.

Έβρισκες παντού απομιμήσεις ή προϊόντα δεύτερης διαλογής. Τα κορδόνια έσπαζαν όταν προσπαθούσες να τα δέσεις σφιχτά. Τα καινούργια κουμπιά διαλύονταν στα δάχτυλά σου ακόμα κι όταν προσπαθούσες να τα ράψεις. Η οδοντόκρεμα ήταν απλώς κιμωλία και το νερό είχε μια γεύση μέντας, και υπήρχε περισσότερο αφρός από ιδρώτα στην ουρά που περίμενες για να βρεις σαπούνι απ' ό,τι στα καταρρέοντα, μικροσκοπικά κλουβιά, όπου έπρεπε δήθεν να μείνεις καθαρός. Για έναν ολόκληρο μήνα. Ακόμα κι εμείς, που δεν ήμασταν μέλη του Κόμματος, αρχίζαμε να μυρίζουμε κάπως.

Αφού όλοι οι επαγγελματίες ήταν στο στρατό, κανείς δεν υπήρχε για να συντηρεί τα τραμ και τα λεωφορεία, κι έτσι ολόκληρες διαδρομές – όπως το νούμερο Ένα, που κατέβαινε την Ούντερ ντεν Λίντεν – απλώς καταργήθηκαν, την ώρα που τα μισά τρένα του Βερολίνου εντελώς φυσικά αποσύρθηκαν για να βοηθήσουν τον ανεφοδιασμό της ρωσικής εκστρατείας με όλο το κρέας, τις πατάτες, την μπίρα, το σαπούνι και την οδοντόκρεμα που δεν έβρισκες στην πόλη.

Και δεν ήταν μόνο οι μηχανές που εγκαταλείφθηκαν. Όπου κι αν κοιτούσες, η μπογιά ξεφλούδιζε στους τοίχους και στις ξύλινες κατασκευές. Τα πόμολα σου έμεναν στο χέρι. Τα υδραυλικά και τα συστήματα θέρμανσης χαλούσαν. Οι σκαλωσιές στα βομβαρδισμένα κτίρια λίγο πολύ έγιναν μόνιμες, αφού δεν υπήρχε κανείς να κάνει τις επισκευές. Οι σφαίρες δούλευαν φυσικά μια χαρά, όπως πάντα εξάλλου. Τα γερμανικά πυρομαχικά ήταν πάντοτε

καλά – θα μπορούσα να υπερθεματίσω για τη διαρκή τελειότητα των πυρομαχικών και των όπλων που τα χρησιμοποιούσαν. Όλα τα άλλα όμως είτε ήταν χαλασμένα, είτε δεύτερης διαλογής, είτε υποκατάστατα, είτε κλειστά, είτε μη διαθέσιμα ή δυσεύρετα. Και η διάθεση, όπως και οι μερίδες, ήταν η πιο δυσεύρετη απ’ όλα. Η μαύρη αρκούδα που κοιτούσε στραβά από το θυρέο της περήφανης πόλης μας άρχιζε να μοιάζει με έναν κλασικό Βερολινέζο που γρύλιζε σε κάποιον περαστικό στον σιδηροδρομικό σταθμό, που μούγκριζε στον αδιάφορο χασάπη, ο οποίος του έδινε τη μισή ποσότητα μπέικον απ’ αυτή που έλεγε η κάρτα του ότι δικαιούται, ή που απειλούσε ένα γείτονα στο κτίριο που έμενε με κάποιον μεγαλύτερο από το Κόμμα, ο οποίος θα ερχόταν και θα τον κανόνιζε.

Προφανώς τη μεγαλύτερη τσαντίλα την έβρισκες στις τεράστιες ουρές για καπνό. Η μερίδα ήταν τρία τσιγάρα την ημέρα, αλλά αν ήσουν σπάταλος ώστε να καπνίσεις έστω και ένα, ήταν πολύ εύκολο να καταλάβεις γιατί ο Χίτλερ δεν κάπνιζε: είχαν τη γεύση καμένου τوست. Μερικές φορές ο κόσμος κάπνιζε τσάι, όταν βέβαια υπήρχε τσάι, αλλά, αν έβρισκες, ήταν σαφώς προτιμότερο να ρίξεις λίγο βραστό νερό και να το πεις.

Στο Αρχηγείο της Αστυνομίας στην Αλεξάντερπλάτς – αυτή η περιοχή, όλως τυχαίως, ήταν το κέντρο της μαύρης αγοράς του Βερολίνου, η οποία, παρά τα σοβαρά πρόστιμα που επιβάλλονταν σε όσους συλλαμβάνονταν, ήταν μάλλον το μόνο πράγμα στην πόλη που θα έλεγε κανείς ότι ανθεί –, η ανεπάρκεια βενζίνης μάς έπληττε σχεδόν τόσο πολύ όσο και η έλλειψη καπνού και αλκοόλ. Παίρναμε τρένα και λεωφορεία για να πάμε στους τόπους του εγκλήματος, και όταν αυτά δεν λειτουργούσαν, το κόβαμε με τα πόδια, συχνά μέσα στη συσκοτίση, πράγμα που έκρυβε κινδύνους. Σχεδόν το ένα τρίτο των θανάτων στο Βερολίνο ήταν εξαιτίας της συσκοτίσης. Όχι ότι νοιαζόταν κανείς από τους συναδέλφους μου στο Εγκληματολογικό να βρεθεί στον τόπο του

εγκλήματος ή να λύσει οτιδήποτε άλλο εκτός από το διαρκές πρόβλημα του πού να βρει να πάρει λουκάνικο, μπίρα και τσιγάρα. Μερικές φορές αστειευόμασταν ότι υπήρχε μείωση της εγκληματικότητας: κανείς δεν έκλεβε λεφτά για τον απλούστατο λόγο ότι τα μαγαζιά δεν είχαν τίποτα ώστε να τα ξοδέψεις. Όπως και τα περισσότερα αστεία στο Βερολίνο το φθινόπωρο του 1941, αυτό ήταν το πιο αστείο γιατί ήταν συγχρόνως η αλήθεια.

Βέβαια υπήρχαν και πάλι ένα σωρό πράγματα να κλέψεις: κουπόνια, μπουγάδες, βενζίνη, έπιπλα – οι κλέφτες τα χρησιμοποιούσαν για προσάναμμα –, κουρτίνες (ο κόσμος τις χρησιμοποιούσε για να φτιάξει ρούχα), κουνέλια και ινδικά χοιρίδια που είχαν οι άνθρωποι στο μπαλκόνι για να τρώνε φρέσκο κρέας – είχαμε τα πάντα ώστε να μπορούν να κλέβουν οι Βερολινέζοι. Και με τη συσκότιση είχαμε αληθινό, βίαιο έγκλημα για όποιον ενδιαφερόταν. Η συσκότιση ήταν ό,τι πρέπει αν ήσουν βιαστής.

Για ένα φεγγάρι επέστρεψα στις Ανθρωποκτονίες. Οι Βερολινέζοι ακόμη σκότωναν ο ένας τον άλλο, παρότι δεν περνούσε δευτερόλεπτο που να μη μου φαίνεται αστείο το ότι έπρεπε να εξακολουθήσω να πιστεύω πως είχε μεγάλη σημασία, εφόσον ήξερα όλα αυτά πια για την κατάσταση στα ανατολικά. Δεν περνούσε μέρα που να μην έρθει στο νου μου η εικόνα γέρων Εβραίων, αντρών και γυναικών, που προχωρούσαν κατά ομάδες για εκτέλεση και τους ξεπάστρευαν μεθυσμένα και γελαστά εκτελεστικά αποσπάσματα των Ες Ες. Και πάλι ένιωθα ότι πρέπει να είσαι σωστός στη δουλειά σου ως επιθεωρητής, παρ' όλο που συχνά αισθανόμουν σαν να προσπαθούσα να σβήσω μια φωτιά μέσα σε ένα τασάκι, όταν στο κάτω κάτω της γραφής ολόκληρη η πόλη ήταν το σκηνικό μιας τεράστιας πυρκαγιάς.

Τότε ερευνούσα διάφορες ανθρωποκτονίες, οι οποίες έφτασαν στα χέρια μου στις αρχές Σεπτεμβρίου του 1941, οπότε ανακάλυψα νέα κίνητρα δολοφονίας, που δεν αναγράφονταν στα νομικά

βιβλία. Κίνητρα που ξεπρόβαλλαν από τη νέα, αλλόκοτη πραγματικότητα της ζωής στο Βερολίνο. Ο μικροέμπορος στο Βαϊζενζί που τρελάθηκε από την κακής ποιότητας σπιτική βότκα και μετά σκότωσε τη γυναίκα ταχυδρόμο με ένα τσεκούρι. Ένας χασάπης στο Βίλμερσοντορφ που μαχαιρώθηκε με το ίδιο του το μαχαίρι από τον τοπικό επόπτη αεράμυνας σε μια φιλονικία για μια μικρή μερίδα μπέικον. Η νεαρή νοσοκόμα απ' το νοσοκομείο Ρούντολφ Βέρχιου που εξαιτίας του μεγάλου στεγαστικού προβλήματος στην πόλη δηλητηρίασε μια εξηνταπεντάχρονη γεροντοκόρη στο Πλότσενζεε για να πάρει το δωμάτιο του θύματος, το οποίο βρισκόταν σε καλύτερο σημείο. Ένας λοχίας των Ες Ες, επιστρέφοντας από τη Ρίγα, όπου είχε εξοικειωθεί με τις μαζικές δολοφονίες που συνέβαιναν στη Λετονία, πυροβόλησε τους γονείς του απλώς γιατί δεν είχε λόγο να μην το κάνει. Οι περισσότεροι όμως από τους στρατιώτες που επέστρεψαν από το ανατολικό μέτωπο και ήταν έτοιμοι να σκοτώσουν οποιονδήποτε αυτοκτόνησαν.

Θα το είχα κάνει κι εγώ, αλλά μόνο αν ήμουν βέβαιος ότι σε κάθε περίπτωση θα πετύχαινα – και μόνο αν ήταν σίγουρο ότι υπήρχαν πολλοί ακόμα, κυρίως Εβραίοι, που προχωρούσαν απτόητοι με πολύ λιγότερα πράγματα απ' όσα είχα εγώ. Μάλιστα. Στα τέλη του καλοκαιριού του 1941 οι Εβραίοι και όλα αυτά που περνούσαν με βοήθησαν να μην αυτοκτονήσω.

Βέβαια οι παλιομοδίτικες δολοφονίες στο Βερολίνο – αυτές που έκαναν τις φυλλάδες να πουλάνε – εξακολουθούσαν να γίνονται. Σύζυγοι σκότωναν τις συζύγους τους όπως και πριν. Πού και πού επίσης γυναίκες δολοφονούσαν τους άντρες τους. Πιστεύω ότι οι περισσότεροι άντρες που δολοφονήθηκαν – τύραννοι που σήκωναν χέρι και έλεγαν πολλά – τα 'θελαν και τα 'παθαν. Ποτέ δεν σήκωσα χέρι σε γυναίκα, εκτός κι αν το είχαμε συμφωνήσει. Έβλεπες πόρνες με κομμένους λαιμούς ή δαρμένες μέχρι θανάτου, όπως και πριν. Και όχι μόνο πόρνες. Το καλοκαίρι πριν επιστρέψω από την Ουκρανία ένας εγκληματίας ονόματι Πάουλ

Όγκορτσοου ομολόγησε πως ήταν ένοχος για το βιασμό και τη δολοφονία οχτώ γυναικών και την απόπειρα δολοφονίας τουλάχιστον άλλων τόσων. Ο λαϊκός Τύπος τον ονόμασε Δολοφόνο του Σταθμού, γιατί τις περισσότερες επιθέσεις τις έκανε σε τρένα ή κοντά σε σταθμούς.

Αυτός είναι ο λόγος που θυμήθηκα τον Πάουλ Όγκορτσοου όταν, αργά μια νύχτα τη δεύτερη βδομάδα του Σεπτεμβρίου του 1941, με κάλεσαν να ρίξω μια ματιά σε ένα πτώμα που βρέθηκε κοντά στη γραμμή στον σιδηροδρομικό σταθμό ανάμεσα στη γέφυρα Γιάνοβιτς και στη γέφυρα Σλέξιερ. Με τη συσκότιση κανείς δεν ήταν και πολύ σίγουρος αν το πτώμα ανήκε σε άντρα ή γυναίκα, πράγμα που ήταν πιο κατανοητό αν έπαιρνες υπόψη σου ότι χτυπήθηκε από το τρένο και το κεφάλι έλειπε. Ο ξαφνικός θάνατος σπανίως είναι νοικοκυρεμένος. Αν ήταν, δεν θα χρειάζονταν οι επιθεωρητές. Αυτό το πτώμα όμως ήταν πολύ χάλια, δεν είχα δει κάτι τέτοιο ως τον Μεγάλο Πόλεμο, όπου μια νάρκη ή ένα οπλοπολυβόλο μπορούσε σε ένα δευτερόλεπτο να κάνει έναν άνθρωπο ένα σωρό από ματωμένα ρούχα και σπασμένα κόκαλα. Ίσως αυτός ήταν ο λόγος που μπορούσα να κοιτάξω το πτώμα με τόση αποστασιοποίηση. Ελπίζω. Η εναλλακτική – που η πρόσφατη εμπειρία μου από τα δολοφονικά γκέτο του Μινσκ με είχε κάνει να μη συγκινούμαι μπροστά στον ανθρώπινο πόνο – ήταν πολύ άσχημη για να τη σκεφτώ.

Οι άλλοι επιθεωρητές ήταν ο Βίλχελμ Βουρτ, ένας λοχίας που ήταν πολλή μούρη στα αθλήματα της αστυνομίας, και ο Γκότφριντ Λίνχοφ, ένας επιθεωρητής που επέστρεψε στο Άλεξ μετά τη συνταξιοδότησή του.

Ο Βουρτ ήταν στην ομάδα ξιφασκίας και τον προηγούμενο χειμώνα είχε πάρει μέρος στους αγώνες σκι του Χάιντριχ εκ μέρους της Γερμανικής Αστυνομίας και είχε κερδίσει μετάλλιο. Ο Βουρτ θα είχε καταταγεί στο στρατό, αλλά ήταν ένα δυο χρόνια μεγαλύτερος απ' όσο έπρεπε. Ήταν όμως χρήσιμος για παρέα

στην έρευνα μιας δολοφονίας όταν το θύμα είχε προσγειωθεί στη μύτη ενός ξίφους. Ήταν ένας λεπτός, ήσυχος τύπος, με αυτιά σαν σκοινιά καμπάνας και το πάνω χείλος του ήταν τόσο χοντρό, που έμοιαζε με μουστάκι θαλάσσιου ίππου. Ήταν καλή φάτσα για επιθεωρητής της μοντέρνας αστυνομίας του Βερολίνου, αλλά δεν ήταν τόσο ηλίθιος όσο φαινόταν. Φορούσε ένα μονόχρωμο γκριζό, σταυρωτό κοστούμι, κρατούσε ένα χοντρό μπαστούνι και μασούσε την άκρη μιας πίπας από ξύλο κερασιάς, που ήταν σχεδόν πάντοτε άδεια, αλλά με κάποιο τρόπο κατάφερνε πάντα να μυρίζει καπνό.

Ο Λίνχοφ είχε λαιμό και κεφάλι σαν αγλάδι, αλλά δεν ήταν πράσινος. Όπως και πολλοί άλλοι μπάτσοι σχεδίαζε πότε θα βγει στη σύνταξη, αλλά με τόσους νεαρούς αξιωματικούς που υπηρετούσαν πια στα αστυνομικά τάγματα στο ανατολικό μέτωπο, επέστρεψε στην υπηρεσία για να φτιάξει μια όμορφη, ήσυχη γωνιά στο Άλεξ. Η μικρή κομματική κονκάρδα που φορούσε στο πέτο του φτηνιάρικου κοστούμιού του τον βοηθούσε να είναι όσο το δυνατόν γινόταν εκτός υπηρεσίας.

Περπατούσαμε νότια την Ντίρκζεν Στράσε, προς τη γέφυρα Γιάνοβιτς, και μετά κατά μήκος της γραμμής του τρένου, έχοντας το ποτάμι κάτω από τα πόδια μας. Είχε φεγγάρι και την περισσότερη ώρα δεν χρειαζόμασταν τους φακούς που είχαμε μαζί μας, νιώθαμε όμως πιο ασφαλείς να τους έχουμε όταν η γραμμή παρεξέκλινε πάνω από το εργοστάσιο φωταερίου στη Χόλτμαρκετ Στράσε και το παλιό εργοστάσιο φωτισμού Γιούλιους Πιντς – δεν υπήρχε κανένας φράχτης της προκοπής, οπότε ήταν εύκολο να μπερδευτείς στη γραμμή και να πέσεις άσχημα.

Πάνω από το εργοστάσιο φωταερίου συναντήσαμε μια ομάδα ένστολων αστυνομικών και σιδηροδρομικών. Πιο κάτω ήταν οι ράγες, όπου μπορούσα να διακρίνω ένα τρένο στο σταθμό Σλέζι-σερ.

«Είμαι ο κομισάριος Γκούντερ από το Άλεξ», είπα.